

STUDIA ACADEMICA

vol. 1

SPIRITUALITATEA MĂRTURISITOARE
A CULTURII ROMÂNEȘTI
ÎN PERIOADA SFÂNTULUI MARTIR
CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

VOLUM TIPĂRIT CU SPRIJINUL
SECRETARIATULUI DE STAT PENTRU CULTE

EDITOR: Pr. Dr. Ștefan ZARĂ
CORECTORI: Pr. Constantin OLARIU și Anfian Vasile POPA
COPERTĂ ȘI VIZIUNE GRAFICĂ: Ana-Maria ZARĂ

IMAGINI COPERTA I și IV: Lucrări din expoziția "Rădăcini Brâncovenești"
a Elenei Murariu, Mănăstirea Hurezi, 2-3 septembrie, 2014

Toate drepturile pentru această ediție sunt rezervate Editurii *Praxis* a
Arhiepiscopiei Râmnicului

Reproducerea parțială sau integrală a textului sau a imaginilor fără acordul
scris al editorului este interzisă și se va pedepsi conform legilor în vigoare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Spiritualitatea mărturisitoare a culturii românești în perioada sfântului martir
Constantin Brâncoveanu** / tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte
Varsanufie, arhiepiscopul Râmnicului ; vol. coord. de pr. dr. Ștefan Zără.

Râmnicu-Vâlcea : Praxis, 2014

ISBN 978-606-8435-13-8

I. Varsanufie, arhiepiscopul Râmnicului

II. Zără, Ștefan (coord.)

008(498.1)"17" Brâncoveanu, C.

94(498.1)"17" Brâncoveanu, C

929 Brâncoveanu, C

TIPĂRITĂ LA DINASTY BOOKS PROEDITURĂ ȘI TIPOGRAFIE S.R.L.

Col. "STUDIA ACADEMICA"

I

SPIRITUALITATEA MĂRTURISITOARE A CULTURII ROMÂNEȘTI ÎN PERIOADA SFÂNTULUI MARTIR CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte

† VARSANUFIE

Arhiepiscopul Râmnicului

Volum coordonat de Pr. Dr. Ștefan Zără

Editura *Praxis* a Arhiepiscopiei Râmnicului

Râmnicu Vâlcea - 2014

CUPRINS

Sfinții Martiri Constantin Brâncoveanu și Antim Ivireanul modele de adevărată slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor 4

† VARSANUFIE, Arhiepiscopul Râmnicului

Cuvântul de felicitare al Preafericitului Părinte Neofit, Patriarhul Bulgariei, pentru cele două simpozioane internaționale 7

† NEOFIT, Patriarhul Bulgariei

Cuvânt introductiv 11

Editorul

Epoca brâncovenească și recursul la Bizanț 13

Acad. Răzvan THEODORESCU

Între cartea manuscrisă și cartea tipărită. Scriptoriul Mănăstirii Hurezi 18

Prof. Univ Dr. Tereza SINIGALIA

Un panegiric rostit de Patriarhul Gherasim Pallada la Mănăstirea Hurezi (1692) 37

Arhim. Dr. Policarp CHIȚULESCU

Sprijin duhovnicesc prin tipar pentru creștinii georgieni în vremea Domnului Constantin Brâncoveanu 47

Conf. Dr. Ioana FEODOROV

Sfântul Martir Antim Ivireanul și mănăstirea sa 62

Prof. Univ. Dr. Mihaela PALADE

Cartea brâncovenească din Muzeul Eparhial al Arhiepiscopiei Râmnicului 99

Arhim. Dr. Policarp CHIȚULESCU

Considerații brahigrafice privind atribuirea unor gravuri lui Antim Ivireanul 107

Asist. Univ. Dr. Lucian DOGAN

Voievodul martir Constantin Brâncoveanu: portretistica votivă și iconografia hagiografică 130

Monahia Dr. Atanasia VĂETIȘI

Filantropia socială, culturală și misionară a Sfinților Martiri Constantin Brâncoveanu și Antim Ivireanul 160

Pr. Prof. Dr. Ion VICOVAN

Grifoni și trandafiri în vremea lui Constantin Brâncoveanu 173

Prof. Univ. Dr. Cătălina VELCULESCU,
Conf. Univ. Dr. Ileana STÂNCULESCU,
Iuliana DAMIAN

Contribuția Sfântului Antim Ivireanul la controversa dintre patriarhul Ierusalimului Dositei Notaras și marele logofăt al Patriarhiei Ecumenice Ioan Cariofil 201

Lect. Dr. Ion Marian CROITORU

Constantin Brâncoveanu și relațiile sale cu Europa veacului al XVIII-lea din perspectiva reformei educaționale 233

Pr. Prof. Dr. Constantin PĂTULEANU

Reflecții privind timpul istoric și timpul liturgic în viața și sfârșitul domnitorului martir Constantin Brâncoveanu 253

Conf. Univ. Dr. Ioan St. LAZĂR

Sfântul Ierarh Antim Ivireanul – paradigmă pentru românul contemporan înstrăinat 268

Zalina Gabriela NEAGU

Cartea râmniceană – pavăză a Ortodoxiei și a Neamului românesc la vremuri de grea cumpănă. Doi mari ierarhi tipografi la Râmnic: Sfântul Antim Ivireanul (1705-1708) și Damaschin Dascălul (1708-1725) 279

Pr. Lect. Dr. Sergiu POPESCU

Homo eucharisticus ca mărturisitor al culturii sfințitoare 292

Prof. Dr. habil. Daniel MUNTEANU

Editura *Praxis* a Arhiepiscopiei Râmnicului

Str. Arhiepiscopiei, nr. 1, Râmnicu Vâlcea

email: editurapraxis@gmail.com